

1. Z uwagi na treść art. 1158 § 1 kpc w sprawie ze skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego sądem właściwym do jej rozpoznania będzie sąd, który byłby właściwy do rozpoznania sprawy, gdyby strony nie dokonały zapisu na sąd polubowny. Regulację tę należy rozumieć w taki sposób, że właściwym byłby każdy sąd, bez jakichkolwiek ograniczeń w tym zakresie, a więc właściwym według właściwej ogólnej, bądź przemiennej, według wyboru powoda, oczywiście pod warunkiem, że w danej sprawie możliwe jest w ogóle skorzystanie z takiego wyboru.

2. Zgodnie z treścią art. 204 § 2 kpc pozew wzajemny wnosi się do sądu pozwu głównego, wobec czego stwierdzić trzeba, że dokonanie przez pozwanego (skarżącego) wyboru polegającego na złożeniu pozwu wzajemnego w toku postępowania przed sądem polubownym, a nie oddzielnego powództwa w odrębnym postępowaniu, determinuje jego aktualną sytuację procesową i powoduje, że sądem właściwym do rozpoznania skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego będzie ten sam sąd, który byłby właściwy do rozpoznawania pozwu głównego (art. 1158 § 1 kpc w zw. z art. 204 § 2 kpc), a nie sąd właściwy dla powództwa wytoczonego (...) w odrębnym postępowaniu, a nie jako powództwo wzajemne.

**Postanowienie Sądu Apelacyjnego w Gdańsku
z dnia 29 czerwca 2012 r.**

V ACz 450/12

Sąd Apelacyjny w Gdańsku Wydział V Cywilny w składzie następującym:

SSA Jacek Grela (przewodniczący, sprawozdawca)

SSA Artur Lesiak

SSA Renata Arstka

po rozpoznaniu w dniu 29 czerwca 2012 r. w Gdańsku na posiedzeniu niejawnym sprawy ze skargi P. Spółki Akcyjnej w W. przeciwko M. Spółki Akcyjnej w Ś. o uchylenie

wyroku sądu polubownego na skutek zażalenia powoda od postanowienia Sadu Okręgowego w B. z dnia 25 kwietnia 2012 r. sygn. akt VIII GC 68/12 postanawia:

1. sprostować oczywistą omyłkę pisarską w komparycji i uzasadnieniu postanowienia Sądu Okręgowego w B. z dnia 25 kwietnia 2012 r., sygn. akt VIII GC 68/12, w ten sposób, że w oznaczeniu strony powodowej każdorazowo zamiast „[...]” wpisać „[...]” w odpowiednim przypadku;

2. oddalić zażalenie.

Uzasadnienie

Postanowieniem z dnia 25 kwietnia 2012 r. Sąd Okręgowy w B. w sprawie ze skargi P. Spółki Akcyjnej w W. przeciwko M. Spółce Akcyjnej w Ś. o uchylenie wyroku sądu polubownego, na podstawie art. 200 § 1 kpc, stwierdził swoją niewłaściwość miejscową i przekazał sprawę do rozpoznania Sądowi Okręgowemu Sądowi Gospodarczemu w W.

Sąd Okręgowy wskazał, że skarżący uzasadniając właściwość miejscową Sądu Okręgowego w B. powołał się na to, że spór rozstrzygnięty przez sąd polubowny był sprawą o ustalenie istnienia stosunku prawnego, którego elementem była oferta złożona przez skarżącego. W myśl zaś art. 1158 § 1 kpc skargę o uchylenie wyroku sądu polubownego rozpoznaje sąd, który byłby właściwy do rozpoznania sprawy, gdyby nie dokonano zapisu na sąd polubowny. Jeśli skarżący chciałby wystąpić z powództwem o ustalenie (odpowiadającym treści powództwa wzajemnego) do sądu powszechnego, to mógłby je wytoczyć przed sądem ustalonym według właściwości określonej w art. 30 kpc. Również przeciwnik skargi mógłby wystąpić ze swoim powództwem przed sądem w B., ponieważ w okręgu tego sądu następuje wykonanie zarówno umowy generalnej, jak i pozostałych umów, w tym umowy sprzedaży w następstwie przyjęcia oferty. W odpowiedzi przeciwnik skargi podniósł zarzut braku właściwości Sądu Okręgowego w B. do rozpoznania sprawy i wniósł o jej przekazanie Sądowi Okręgowemu w W.

Sąd Okręgowy wskazał, przychylając się do stanowiska przeciwnika skargi co do właściwości Sądu Okręgowego w W., że zgodnie z art. 1158 § 1 kpc sądem właściwym w sprawie skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego jest sąd, który byłby właściwy do rozpoznania sprawy, gdyby strony nie dokonały zapisu na sąd polubowny. Sprawą, którą strony poddały pod rozstrzygnięcie sądu polubownego była sprawa z powództwa M. S.A.

przeciwko P. S.A. oraz sprawa z powództwa wzajemnego P. S.A. przeciwko M. S.A. Sprawą, główną była sprawa z powództwa M. S.A. Zdaniem Sądu Okręgowego w art. 1158 § 1 kpc nie chodzi o sąd, do którego skarżący mógłby wnieść ewentualną sprawę, ale sprawę, która została już skierowana do sądu polubownego. Sprawa ta została wniesiona przez przeciwnika skargi przeciwko skarżącemu, którego siedziba mieści się w W. Przy tym kwestia pozwu wzajemnego nie ma wpływu na zmianę właściwości (art. 204 § 2 kpc). Biorąc pod uwagę art. 30 kpc sprawa, którą rozpoznawał sąd polubowny powinna być wniesiona do Sądu Okręgowego w W., gdyby miał ją rozpoznawać sąd powszechny. Wskazał nadto Sąd Okręgowy, że ze względu na miejsce wykonywania umowy (art. 34 kpc) określone w art. 454 § 2 kc również sądem właściwym byłby Sąd Okręgowy w W.

Postanowienie powyższe zaskarżył zażaleniem powód zarzucając naruszenie art. 1158 § 1 kpc w zw. z art. 27 §1 kpc i art. 30 kpc, art. 34 kpc w zw. z art. 454 § 1 kc oraz art. 204 § 3 kpc poprzez nieuprawnione przyjęcie, że dla badania właściwości sądu państwowego w niniejszej sprawie (ze skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego) znaczenie ma miejsce wykonania umowy sprzedaży zawieranej w następstwie przyjęcia oferty, a nie miejsce wykonania umowy generalnej, czyli tutejszy sąd; błędne przyjęcie, że zawarta w następstwie przyjęcia oferty umowa sprzedaży będzie wykonana wyłącznie w W., podczas gdy większość czynności skutkujących wykonaniem tej umowy, jak i samo nabycie praw udziałowych, następuje w Ś. (art. 34 kpc); pominięcie reguły z art. 204 § 3 kpc, zgodnie z którą przepisy dotyczące pozwu stosuje się odpowiednio do pozwu wzajemnego, a zatem również przepis art. 1158 § 1 kpc należy odpowiednio zastosować do powoda wzajemnego i umożliwić mu wybór sądu w takim zakresie, w jakim przysługiwałby mu w przypadku, gdyby wnosił pozew do sądu powszechnego oddzielnie, a nie jako pozew wzajemny. W konsekwencji powyższego skarżący zarzucił naruszenie art. 200 § 1 kpc. Podnosząc powyższe zarzuty żalący wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia.

W odpowiedzi na zażalenie przeciwnik skargi wniósł o jego oddalenie.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zażalenie nie zasługiwało na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności wskazać, że wbrew wywodom żalącego spór rozpoznawany przez sąd polubowny nie dotyczył ściśle kwestii związanych z wykonywaniem umowy generalnej, co już prawidłowo zaakcentował Sąd I instancji, lecz koncentrował się wokół

kwestii obowiązywania oferty złożonej powodowi M. S.A. przez pozwanego P. S.A. (dalej: P.). Ustalenie powyższe nie może budzić wątpliwości w świetle treści orzeczenia wydanego przez sąd polubowny (v: wyrok sądu polubownego k. 16). To, że przedmiot rozpoznania sądu polubownego dotyczył jedynie pewnego wycinka stosunku prawnego łączącego M. S.A. i P., wynika również z uzasadnienia wyroku tego sądu, zawartego w jego punkcie 103. Reasumując, elementem badanym przez sąd polubowny była ważność oferty. Dopiero rozstrzygnięcie tego konkretnego zagadnienia miało wpływ na obowiązywanie bądź nie umowy generalnej. W konsekwencji oznacza to, że nie mogło być miarodajne dla ustalenia właściwości sądu miejsce wykonania owej umowy generalnej, jak też miejsce spełnienia świadczeń wzajemnych przez P. (miejsce przeniesienia praw udziałowych). Z powyższych względów trafnie Sąd I instancji badał kwestię wykonania umowy generalnej w zawężonym zakresie.

Z uwagi na treść art. 1158 § 1 kpc w sprawie ze skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego sądem właściwym do jej rozpoznania będzie sąd, który byłby właściwy do rozpoznania sprawy, gdyby strony nie dokonały zapisu na sąd polubowny. Regulację tę należy rozumieć w taki sposób, że właściwym byłby każdy sąd, bez jakichkolwiek ograniczeń w tym zakresie, a więc właściwy według właściwej ogólnej, bądź przemiennej, według wyboru powoda, oczywiście pod warunkiem, że w danej sprawie możliwe jest w ogóle skorzystanie z takiego wyboru (np. nie zachodzi właściwość wyłączna, strony nie zawarły umowy prorogacyjnej).

Gdyby sprawa w przedmiocie opisanym na wstępie niniejszego uzasadnienia nie toczyła się przed sądem polubownym, to nie ulega wątpliwości, że powód miałby możliwość wyboru w zakresie sądu właściwego, mógłby bowiem wytoczyć powództwo zarówno przed sąd określony według przepisów o właściwości ogólnej (art. 30 kpc), jak też według właściwości przemiennej (art. 34 kpc). W niniejszej sprawie nie wystąpiły okoliczności, z których wynikałoby, że jeden tylko sąd byłby miejscowo właściwy do rozpoznania sprawy. Niezależnie jednak od tego, jakiego wyboru dokonałaby M. S.A., tj. czy pozew skierowałaby do sądu ustalonego według właściwości ogólnej, czy też do sądu ustalonego według właściwości przemiennej, to w obu przypadkach sądem właściwym byłby sąd w W. (jako sąd właściwy ze względu na siedzibę pozwanego oraz ze względu na miejsce wykonania umowy rozumianego jako miejsce dojścia do P. oświadczenia o przyjęciu oferty lub miejsce zapłaty ceny, tj. siedziba banku, w którym pozwany ma rachunek bankowy).

Bez znaczenia pozostają wywody zażalenia dotyczące kwestii właściwości sądu w sytuacji, w jakiej skarżący wystąpiłby z odrębnym powództwem, a nie powództwem wzajemnym. **Zgodnie z treścią art. 204 § 2 kpc pozew wzajemny wnosi się do sądu pozwu głównego, wobec czego stwierdzić trzeba, że dokonanie przez pozwanego (skarżącego) wyboru polegającego na złożeniu pozwu wzajemnego w toku postępowania przed sądem polubownym, a nie oddzielnego powództwa w odrębnym postępowaniu, determinuje jego aktualną sytuację procesową i powoduje, że sądem właściwym do rozpoznania skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego będzie ten sam sąd, który byłby właściwy do rozpoznawania pozwu głównego (art. 1158 § 1 kpc w zw. z art. 204 § 2 kpc), a nie sąd właściwy dla powództwa wytoczonego przez P. w odrębnym postępowaniu, a nie jako powództwo wzajemne.**

Mając powyższe na względzie Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 kpc w zw. z art. 397 § 2 kpc orzekł jak w sentencji.

Sąd Apelacyjny z urzędu – na podstawie art. 350 § 1 i 3 kpc – sprostował oczywistą omyłkę w postanowieniu Sądu Okręgowego w B.